

Τρίτη ηλικία & Ευρωπαϊκά δικαιώματα

Σε γενικές γραμμές, στον δυτικό κόσμο έχει επικρατήσει να θεωρούνται ηλικιωμένα άτομα ηλικίας 60-65 ετών, ηλικιακό όριο που συνήθως συμπίπτει και με τα ηλικιακά όρια συνταξιοδότησης, αν και λόγω της αύξησης του προσδόκιμου ορίου ζωής είναι εμφανής ολοένα και περισσότερο η τάση αύξησης των ηλικιακών ορίων συνταξιοδότησης.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ηλικιωμένοι θεωρούνται τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω και πολύ ηλικιωμένοι θεωρούνται άτομα ηλικίας 85 ετών και άνω. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων πολιτών είναι ιδιαίτερα ισχυρό, όπως δε ρητά ορίζεται στο άρθρο 25 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ «Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ηλικιωμένων προσώπων να διάγουν αξιοπρεπή και ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν στον κοινωνικό και πολιτιστικό βίο».

Εκτός του άρθρου 25 στο οποίο γίνεται ρητή αναφορά στα ηλικιωμένα άτομα, ο Χάρτης περιλαμβάνει και άλλα άρθρα που σαφώς σχετίζονται με τα δικαιώματα των ηλικιωμένων όπως είναι:

α) το Άρθρο 26 που αφορά την Ένταξη των ατόμων με αναπηρία, καθώς πολλοί ηλικιωμένοι έχουν φυσική ή και νοητική αναπηρία λόγω γήρατος, σύμφωνα με το οποίο, η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινοτικό βίο,

β) το Άρθρο 34 που αφορά την Κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική προστασία, σύμφωνα με το οποίο, η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως, μεταξύ άλλων, το γήρας και

γ) το Άρθρο 35 για την Υγεία και ιατρική περίθαλψη, σύμφωνα με το οποίο κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και να απολαύει ιατρικής περίθαλψης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Καθίσταται επομένως προφανές ότι στον Χάρτη η προχωρημένη ηλικία δεν πρέπει να σημαίνει και περιορισμό ή εκχώρηση των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων πολιτών.

Πέραν των ως άνω, η ΕΕ έχει προχωρήσει στη διαμόρφωση οδηγιών, που υιοθετούνται από τα κράτη-μέλη και αφορούν τα δικαιώματα των ηλικιωμένων στο χώρο της υγείας. Ειδικότερα:

Οδηγία 2011/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2011 περί εφαρμογής των δικαιωμάτων των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης

Σύμφωνα με το Άρθρο 7 της ως άνω οδηγίας η Ε.Ε. «έχει αναγνωρίσει δικαιώματα σε παροχές ασθένειας για τους συνταξιούχους και τα μέλη των οικογενειών τους, οι οποίοι κατοικούν σε διαφορετικό κράτος μέλος, θα τους παρέχει υγειονομική περίθαλψη δυνάμει της παρούσας οδηγίας καταβάλλοντας τα έξοδα εφόσον διαμένουν στο έδαφός του, σύμφωνα με τη νομοθεσία του, ως εάν τα άτομα αυτά διέμεναν στο εν λόγω κράτος μέλος».

Ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα

Πρόκειται για μια σημαντική πρωτοβουλία σε ενωσιακό επίπεδο η οποία με βάση τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτελεί μια νέα στρατηγική για τη μακροχρόνια φροντίδα, με στόχο την παροχή υψηλής ποιότητας, οικονομικά προσιτής φροντίδας που θα επιτρέπει στους ηλικιωμένους να ζουν με αξιοπρέπεια και αυτονομία. Η στρατηγική επικεντρώνεται στη βελτίωση των υπηρεσιών φροντίδας, ενσωματώνοντας την υγειονομική περίθαλψη, και προάγοντας την ψηφιακή μετάβαση για καλύτερη πρόσβαση και υποστήριξη. Με έμφαση στις ανθρώπινες ανάγκες, η στρατηγική αυτή φιλοδοξεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων.

Η Ευρωπαϊκή Πράξη για την Προσβασιμότητα (Οδηγία 2019/882)

Η πρωτοβουλία αυτή της ΕΕ απαιτεί ορισμένα καθημερινά προϊόντα (π.χ. υπολογιστές, έξυπνα τηλέφωνα, ΑΤΜ και τερματικά πληρωμών, μηχανήματα έκδοσης εισιτηρίων κλπ) και υπηρεσίες (π.χ. Τηλεφωνικές υπηρεσίες, Τραπεζικές υπηρεσίες, Ηλεκτρονικό εμπόριο κλπ) να είναι προσβάσιμα για τα άτομα με αναπηρία, δεδομένου δε ότι τα ποσοστά αναπηρίας αυξάνονται στα άτομα τρίτης ηλικίας πρόκειται για ιδιαίτερα σημαντική πρωτοβουλία για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων υγείας και της ίσης πρόσβασης σε κρίσιμες υπηρεσίες.

»»»» Τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την υγιή γήρανση καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής (2012/C 396/02)

Αναγνωρίζουν ότι η προώθηση της υγιούς γήρανσης σε όλα τα στάδια της ζωής είναι ένα σύνθετο ζήτημα που επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως η βιολογία, ο τρόπος ζωής και το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, καλούν δε τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για την προώθηση υγιεινών τρόπων ζωής, τη βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτικές υγειονομικές υπηρεσίες, τη δημιουργία υποστηρικτικών περιβαλλόντων που να ευνοούν την ενεργή γήρανση, την προώθηση της κοινωνικής συμμετοχής και της ένταξης των ηλικιωμένων και την καταπολέμηση των διακρίσεων κατά των ηλικιωμένων.

»»»» Η Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική του Συμβουλίου της Ευρώπης

Η παραπάνω σύμβαση περιέχει άρθρα που αφορούν στα δικαιώματα των ασθενών.

Συγκεκριμένα:

Α) Ισότητα ευκαιριών στην περίθαλψη

Οι Συμβαλλόμενοι, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες για την υγεία, καθώς και τους διαθέσιμους πόρους θα λάβουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να παρέχουν ισότητα προσβάσεων στην κατάλληλης ποιότητας περίθαλψη εντός της επικράτειάς τους (κεφ.1, άρθρο 3).

Β) Ελεύθερη συναίνεση των ασθενών

«Επέμβαση σε θέματα υγείας μπορεί να υπάρξει μόνον αφού το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δώσει την ελεύθερη συναίνεσή του, κατόπιν προηγούμενης σχετικής ενημέρωσής του.

Το πρόσωπο αυτό θα ενημερώνεται εκ των προτέρων καταλλήλως ως προς το σκοπό και τη φύση της επέμβασης, καθώς και ως προς τα επακόλουθα και κινδύνους που αυτή συνεπάγεται.

Το ενδιαφερόμενο πρόσωπο μπορεί ελεύθερα και οποτεδήποτε να ανακαλέσει τη συναίνεσή του.» (κεφ. II, άρθρο 5).

Επίσης περιλαμβάνονται άρθρα για την προστασία των προσώπων που βρίσκονται σε αδυναμία να συναινέσουν ή που πάσχουν από διανοητική διαταραχή

(Κεφ. II, άρθρο 6 & 7).

Γ) Δικαίωμα στην ενημέρωση

«1. Όλοι έχουν το δικαίωμα σεβασμού της προσωπικής τους ζωής σε σχέση με την πληροφόρηση για την κατάσταση της υγείας τους.

2. Όλοι δικαιούνται να λαμβάνουν γνώση κάθε πληροφορίας σχετικής με την κατάσταση της υγείας τους. Θα είναι σεβαστές, ωστόσο, οι επιθυμίες των ατόμων που επιλέγουν να μην ενημερώνονται σχετικά».

(Κεφ. III, άρθρο 10).

ΓΝΩΣΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Ενημερωθείτε και εσείς για το έργο «ΕΕ-Υγεία» εδώ: <https://eeke.gr/publication/11889/>

Το έργο «ΕΕ-Υγεία» υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος BUILD, με φορέα υλοποίησης την Ένωση Εργαζομένων Καταναλωτών Ελλάδας και εταίρο το Ινστιτούτο Μελετών Καινοτομίας και Ανάπτυξης.

Το πρόγραμμα «Building a robust and democratic civic space» (BUILD) έχει ως στόχο την προστασία, την προώθηση και την ευρεία αναγνώριση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αξιών της ΕΕ, μέσω της στήριξης οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών (ΟΚοιΠ) στην Ελλάδα και την Κύπρο και της ενίσχυσης των ικανοτήτων και της βιωσιμότητάς τους. Το BUILD συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω του προγράμματος Citizens, Equality, Rights and Values (CERV), το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το Κέντρο Στήριξης ΜΚΟ Κύπρου με συνολικό ποσό επιχορήγησης €2,9 εκ. Συντονιστής του BUILD είναι το Ίδρυμα Μποδοσάκη (Ελλάδα) σε σύμπραξη με το Κέντρο Στήριξης ΜΚΟ (Κύπρος).

«Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ) ή του Ιδρύματος Μποδοσάκη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ο ΕΑΕΑ και το Ίδρυμα Μποδοσάκη δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις»

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΕΕΚΕ

2108817730

info@eeke.gr

www.eeke.gr

ΙΜΚΚΑ

2108047551

info@imkka.org

www.imkka.org

Με τη συγχρηματοδότηση:

Φορέας υλοποίησης

Εταίρος

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

